

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук
Кафедра біології та екології
Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Державотворчі й культурні традиції українців

Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський)
Освітня програма: **Біологія та лабораторна діагностика**
Спеціальність: **Е1 біологія та біохімія**
Галузь знань: **Е Природничі науки, математика та статистика**

Затверджено на засіданні кафедри
історії України і методики
викладання історії
Протокол № 1 від "29" серпня 2025 р.

Розробник
Андрій МІЩУК
к.і.н, доц.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Державотворчі й культурні традиції українців
Викладач (-і)	Міщук Андрій Іванович
Контактний телефон викладача	(0342)59-60-06
E-mail викладача	andrii.mishchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год., I курс, II семестр, залік
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro
Консультації	Очні групові та онлайн-консультації
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Нормативна навчальна дисципліна «Державотворчі й культурні традиції українців» є важливою складовою фахової і світоглядної підготовки сучасних спеціалістів, які мають загальнонаукові та професійні знання, готові до саморозвитку як в умовах професійної діяльності, так і у суспільному та особистому житті. Пропонована дисципліна спрямована на вивчення історичних процесів формування української державності, її основних етапів та ключових постатей. Особлива увага приділяється аналізу культурних традицій українського народу, їхньому впливу на сучасне суспільство, а також взаємозв'язку між державною і культурною ідентичністю, що відбувалися на території України від найдавніших часів до сьогодення.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><i>Мета викладання дисципліни:</i> формування у студентів глибоких знань про особливості державотворення на українських землях, а також ознайомлення з культурними надбаннями, які формували національний характер українців, усвідомлювати нерозривний зв'язок між надбанням минулого і сучасного, традиціями і досвідом різних поколінь українців.</p> <p>Цілі курсу передбачають:</p> <ul style="list-style-type: none"> - поглибити знання студентів з історії українського державотворення та культурних традицій українського народу відповідно до рівня та вимог вищої школи, зосередившись на найбільш актуальних проблемах політичного, соціально-економічного, культурного та релігійного життя українського суспільства на різних етапах його розвитку; - сприяти формуванню критичного мислення, вміння виявляти історичну обумовленість подій і явищ; <p>В результаті вивчення дисципліни студент повинен:</p> <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основні етапи формування української державності від найдавніших часів до сучасності, періодизацію та логіку історико-культурних процесів на території України; 	

- ключові події, постаті та явища, що відіграли визначальну роль у процесі державотворення на українських землях, взаємозв'язок між державною ідентичністю та культурною самобутністю українців;
- особливості розвитку політичних, соціально-економічних та культурних традицій українського народу і досвіду різних поколінь у формуванні сучасного українського суспільства;
- загальнолюдські цінності, що вплинули на національний характер українського народу.

Вміти:

- аналізувати та критично оцінювати ключові історичні події, що вплинули на формування української державності;
- пояснювати особливості розвитку політичних, соціально-економічних та культурних традицій українського народу на різних етапах історії;
- визначати взаємозв'язки між державною і культурною ідентичністю українців;
- інтерпретувати роль видатних постатей в історії державотворення і культури України;
- застосовувати отримані знання для розуміння сучасних суспільно-політичних і культурних процесів;
- розрізняти та порівнювати періоди і явища в історико-культурному розвитку України;
- аргументовано відстоювати власну позицію щодо актуальних питань державотворення та культурної спадщини;

4. Програмні компетентності та результати навчання

ІК01. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі біології при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування законів, теорій та методів біологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК05. Здатність спілкуватися державною мовою як усно так і письмово.

ПР07. Володіти прийомами самоосвіти і самовдосконалення. Уміти проектувати траєкторію професійного росту й особистого розвитку, застосовуючи набуті знання.

ПР22. Поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на доброчесність, професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень.

ПР23. Реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства.			
5. Організація навчання			
Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття			Загальна кількість годин
лекції			16
практичні заняття			14
самостійна робота			60
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
II	Е1 біологія та біохімія	I	нормативний
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		Кількість годин	
		лекції	практичні сам. роб.
Тема 1. Характеристика українського державотворення і культури. Періодизація, джерельна база, менталітет українців. Витоки української державності, прадавня культура на теренах України		2	4
Тема 2. Княжа доба державотворення (IX – XIII ст.). Культура Київської Русі		2	4
Тема 3. Галицько-Волинська держава XIII - перша половина XIV ст. Соціокультурний розвиток.		2	4
Тема 4. Українські землі у складі Литви і Польщі. Українська духовна культура в період Відродження та Реформації XIV – перша половина XVII ст., як складова загальноєвропейських культурних процесів.		2	4
Тема 5. Виникнення козацтва та його роль в історії українського державотворення. Козаччина як культурне явище.		2	2
Тема 6. Українська козацька держава періоду Національно-визвольної війни (1648-1657 рр.)			6
Тема 7. Політичне та культурне становище українців в другій половині XVII ст.		2	4

Тема 8. Козацько-Гетьманська держава у XVIII ст. Феномен українського барокко.		2	4
Тема 9. Україна у складі Російської та Австрійської імперій: колоніальна політика російського самодержавства та австрійського абсолютизму; національне відродження (кінець XVIII – XIX ст.)	4		2
Тема 10. Українська історія і культура 1900-1917 рр.	2		4
Тема 11. Українська національна революція і відновлення Української Державності 1917-1923 рр.	2		4
Тема 12. Карпатська Україна. Українські землі під владою іноземних держав у міжвоєнний період 20-30-ті рр. XX ст.		2	4
Тема 13. Україна в роки Другої світової війни. Акт відновлення Української Держави.		2	4
Тема 14. Україна в др. пол. 40-х – 80-х ст. XX ст.: трансформації суспільно-політичного, культурного та економічного розвитку.			6
Тема 15. Україна в умовах боротьби за незалежність 1991-2024 рр..	2		2
Тема 16. Традиційна українська народна культура		2	2
ЗАГ.:	16	14	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Шкала оцінювання				
	Оцінка в балах	Оцінка за іспит	Оцінка в національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік
	90-100	відмінно	5	A	зараховано
	80-89	добре	4	B	
	70-79			C	
	60-69	задовільно	3	D	
	50-59			E	
26-49					

		незадовільно (з можливістю повторного складання)
	1-25	незадовільно
Вимоги до письмових робіт	<p>Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи студентів:</p> <p>25 балів – (поточна робота) усні та письмові відповіді на семінарських заняттях. Підсумковий бал за семінарські заняття визначається на основі вирахування середнього арифметичного із всіх усних оцінок;</p> <p>5 балів – контроль самостійної роботи</p> <p>20 балів – індивідуальна (самостійна) робота студентів 10 б. – презентація у форматі PowerPoint на визначену тему; 10 б. – написання і оформлення реферату.</p> <p>50 балів – Модульна контрольна робота (письмові (тестові) завдання з курсу на останньому занятті).</p> <p>Написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо студент не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються з даної дисципліни.</p> <p style="text-align: center;">Контрольна робота включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 теоретичні завдання (оцінюється по 100 балів кожне); • 10 тестових питань (по 100 балу за кожне питання). <p>Структура оцінювання відповідей на розгорнуті запитання:</p> <p>25-1– відповідь складається із 1–2 речень, містить узагальнюючу інформацію про історичний період або одиничні конкретні факти.</p> <p>49-26 – відповідь не структурована, вступ і висновок відсутні; здобувач демонструє знання окремих історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей або допускає значні помилки; не володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; узагальнення відсутні.</p> <p>69-50 – відповідь структурована в рамках основної частини, не містить яскраво вираженого вступу чи висновку; здобувач розкриває історичний процес в рамках питання із значними пробілами та розривами; демонструє знання найбільш важливих історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей, допускає значні</p>	

	<p>помилки; на задовільному рівні володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; у відповіді практично відсутні узагальнення або вони дуже фрагментарні.</p> <p>89-70 – відповідь структурована, містить або вступ або висновок; студент розкриває історичний процес в рамках конкретного питання із певними пробілами та розривами; демонструє знання значної кількості історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей, проте допускає окремі помилки; володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; робить фрагментарні узагальнення, усвідомлює роль і значення конкретних подій.</p> <p>100-90– відповідь детально структурована, містить вступ, основну частину та висновок; студент повноцінно розкриває історичний процес в рамках конкретного питання; демонструє знання значної кількості конкретних історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей; на високому рівні володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; водночас робить узагальнення та висновки з питання, розуміє ширший контекст конкретних подій, усвідомлює їх роль і значення, демонструє володіння науковою літературою з теми.</p> <p>Вимоги до презентації по індивідуальній (самостійній) роботі: мінімальний обсяг – 20 слайдів; візуалізований характер, гармонійне поєднання зображень та тексту, наявність самостійно підготовлених схем і таблиць; всі елементи презентації мають бути підготовлені студентом самостійно, із дотриманням вимог академічної доброчесності. Індивідуальний проект – це письмовий виклад ідей опрацьованої літератури з теми, є результатом наукового дослідження, що написаний на основі критичного аналізу літератури, матеріалів інтернету та інших джерел, яке опрацьовує студент (ка).</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, озонування, рецензія, участь у дискусії. При цьому враховуватимуться лише логічно обґрунтовані виступи, альтернативна теза чи спростування поданої, а не фактична підтримка тези виступаючого, змістовне рецензування та коментар чи доповнення, що дійсно</p>

	<p>сприятиме розгляду проблеми.</p> <p>Виступи на семінарських заняттях оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до стобальної шкали за такими критеріями:</p> <p>«відмінно» (100-90) – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;</p> <p>«добре» (89-70)– здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>«задовільно» (69-50)– здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</p> <p>«незадовільно» (49-1)– здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Студент допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх пропущених занять і негативних оцінок; виконання усіх передбачених форм роботи. Для отримання підсумкової оцінки протягом семестру студент зобов'язаний отримати як мінімум 26 б.</p>
<p>7. Політика навчальної дисципліни</p>	
<p><i>Політика курсу</i> полягає у послідовності набуття знань, умінь і навичок у ході лекцій, семінарських занять і самостійної роботи. Відвідування лекцій для</p>	

студентів є обов'язковим. Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи семінарського заняття, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – четвер, 15.00 год. – 17.00 год. У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять є обов'язковим. У разі відсутності здобувача освіти можливість і порядок відпрацювання пропущених занять регламентується [Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника \(введено в дію наказом ректора № 309 від 19.05.2023 р.\)](#)

Неформальна освіта. Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника \(Редакція 3\) \(введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.\)](#)

8. Рекомендована література

Акт проголошення незалежності України. К., 1991.

Палій О. Історія України. Від княжої доби до Революції гідності. К., 2017.

	<p>Міщук А. Павло Скоропадський в українських державотворчих процесах 1918 р. <i>Матеріали звітної наукової вебконференції викладачів, докторантів, аспірантів університету за 2020 рік ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 5–7 квітня 2021 р., м. Івано-Франківськ. Електронне видання. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2021. С. 88–90.</i></p>
	<p>Martynenko N. M. <i>History of Ukrainian Culture: textbook for foreign students.</i> Kharkiv, 2015. 100 p.</p>
	<p>M. Marach, O., L. Panasyuk, S., I. Shurdak, M., A. Krivitska, T., & R. Kinder, K. (2020). Addressing the notion of socio-cultural continuum seen through the choral art as it developed throughout independence of Ukraine: literature review. <i>Humanities & Social Sciences Reviews</i>, 8(3), 965-971. https://doi.org/10.18510/hssr.2020.83100</p>
	<p>Кобець, Ю., Міщук, А., Міщук, М. Основи християнської демократії: історія, теорія, практика. <i>Літопис Волині.</i> 2024. №30. С. 176-181. https://doi.org/10.32782/2305-9389/2024.30.29</p>
	<p>Кобець, Ю., Міщук, А., Міщук, М. Інституціональні аспекти управління політичною кризою як складова забезпечення національної безпеки держави. <i>Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія.</i> 2024. No 18. С.175-185. https://doi.org/10.32782/2312-1815/2024-18-1</p>

	<p>Міщук, А., Міщук, М. Загрози національній безпеці України: діяльність УПЦ(мп). Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія. 2023 . №15. С. 43-52. https://doi.org/10.32782/2312-1815/2024-1-6</p>
	<p>Міщук, А., Міщук, М. Релігійна безпека України. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія. 2024. № 17. С. 145-154. https://doi.org/10.32782/2312-1815/2024-17-19</p>
	<p>Horban Oleksandr, Stadnyk Mykola , Martych Ruslana Martych, Mishchuk Andrii, Mishchuk Marianna. THE ROLE OF HIGHER EDUCATION IN THE FORMATION OF HUMANITARIAN SECURITY OF THE STATE. Conhecimento & Diversidade, Niterói, Vol. 16 No. 43 (2024). s. 302-321. https://doi.org/10.18316/rcd.v16i43.11850</p>
	<p>Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Пер. з англ. Р. Ключко. Х., 2016.</p>
	<p>Шейко В . М., Білоцерківський В . Я. Історія української культури: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К., 2011.</p>

Викладач

Міщук А. І.